

Sint Laurensfonds

WERKCONFERENTIE

Bestrijding van kinderarmoede in Rotterdam

Abstract

Een verslag van de werkconferentie van Sint Laurensfonds van donderdag 16 maart 2017.

Hierin zijn ideeën opgenomen over de ambitie om kinderarmoede in Rotterdam te verminderen.

Auteurs: Tycho Mol & Gido van der Heiden

In opdracht van: Sint Laurensfonds

Uitgevoerd door: SOLVE Consulting

VOORWOORD

In opdracht van Sint Laurensfonds heeft SOLVE Consulting Rotterdam een verslag geschreven over de op 16 maart 2017 georganiseerde werkconferentie in kantine Walhalla Rotterdam. Deze werkconferentie stond in het teken van kinderarmoedebestrijding.

Naast een korte samenvatting van de presentatie van Jurriaan Omlo worden in dit verslag de ideeën die uit de brainstormsessies zijn gekomen, weergegeven.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
INLEIDING	3
PRESENTATIE JURRIAAN OMLO: WAT WERKT BIJ DE AANPAK VAN ARMOEDE?	5
FILMPJES 'THUIS OP STRAAT' EN 'HOUSE OF HOPE'	10
EERSTE BRAINSTORMSESSIE	11
TWEEDE BRAINSTORMSESSIE	13
DE DERDE RONDE	15
PLENAIRE BESPREKING IDEEËN VOOR WERK(VELD)	16
AFSLUITING	18

De werkconferentie begon met een openingswoord van Chris Nolet, de voorzitter van Sint Laurensfonds. Aanleiding van deze werkconferentie was het [rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek](#) waaruit blijkt dat een op de vier kinderen in Rotterdam opgroeit in armoede. Al 365 jaar steunt Sint Laurensfonds kwetsbare groepen in Rotterdam, onder wie in het verleden armen, wezen en ouderen. Dit begon in 1651 onder de naam ‘Gemeene Armen-Borse’ én was van en voor arme katholieken in Rotterdam. In 1857 wijzigde de naam in het R.K. Parochiaal Armbestuur van Rotterdam en na een reorganisatie in 1894 richtte het Armbestuur zich uitsluitend nog op de exploitatie van weeshuizen, oude-armenhuizen en armenscholen. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde er veel op het terrein van de armenzorg, het katholiek onderwijs en de jeugd- en ouderenzorg. De overheid nam in financiële zin steeds meer zorgtaken over en de werkwijze van ons veranderde daardoor ook. Nu tegenwoordig als Sint Laurensfonds zetten we deze (financiële) erfenis van de katholieke charitas in Rotterdam nog steeds voort door de noden van de Rotterdamse medemens daar wij kunnen financieel te ondersteunen. Onze historie en onze katholieke identiteit heeft ervoor gezorgd dat wij als Sint Laurensfonds een belangrijke bijdrage wensen te leveren aan het bestrijden van armoede onder kinderen in Rotterdam. Vandaar dat wij als Sint Laurensfonds samen met de mensen en de organisaties in het werkveld in gesprek willen gaan om te komen tot een gerichte inzet om armoede in Rotterdam onder kinderen te bestrijden. Deze werkconferentie vormt een eerste aanzet daartoe. Tijdens deze werkconferentie vragen we aan de gasten dat zij nadenken over vragen als: Worden de goede dingen gedaan? Moeten we onze inzet versterken? Welke werkwijzen zijn er om iets aan de problematiek te doen? Is er samenwerking mogelijk? Welke ideeën of initiatieven zijn er om binnen vijf jaar resultaat te boeken?

Hieruit blijkt dat er wel enige scepsis is over de eigen invloedssfeer, maar door samen te werken moet er veel mogelijk zijn.

Vervolgens gaf zij een toelichting over de ambitie van de werkconferentie “over 5 jaar is de armoede onder kinderen in Rotterdam sterk afgenomen”. Het zou mooi zijn als vandaag het zaadje voor de realisering van deze ambitie ontkiemt. Ook worden het programma en de opzet van de middag kort uiteengezet.

Vervolgens nam de dagvoorzitter, Barbara de Lange, het woord en stelt de bezoekers de vraag wat zij samen kunnen betekenen in de strijd tegen kinderarmoede in Rotterdam.

Jurriaan Omlo is zelfstandig onderzoeker op het gebied van armoedebestrijding.

In zijn presentatie [Wat werkt bij de aanpak van armoede?](#) vertelt hij onder meer dat Rotterdam relatief arm is, maar het armoedepercentage in Rotterdam is met 18,3% niet veel slechter dan in andere Nederlandse steden.

Het aantal ouderen in armoede neemt af, terwijl het aantal kinderen in armoede toeneemt. Sinds 2008 is de armoede met een derde toegenomen. De politieke aandacht voor dit onderwerp is afhankelijk van economische factoren. Het is gebruikelijk dat de aandacht voor armoede toeneemt zodra het meer voorkomt, en dat het onderwerp daarna, als het weer minder vaak voorkomt, veelal genegeerd wordt. Armoede is echter altijd een groot probleem en zou derhalve nooit genegeerd moeten worden.

Veel mensen stromen uit de armoede. Toch verhoogt het opgroeien in armoede en de duur van de periode waarin iemand 'arm' is het risico op (blijvende) armoede.

De gevolgen van armoede zijn:

- Depressies, chronische aandoeningen, kortere levensduur.
- Verminderde sociaal maatschappelijke participatie.
- Relatiespanningen, relatiebreuken, opvoedproblematiek, huiselijk geweld.

In het bijzonder bij kinderen:

- Slechtere schoolprestaties.
- Verminderde welzijn, schaamte, angst.
- Verminderde gezondheid, zowel fysiek als psychisch.
- Onrust over financiën (geen eten en mogelijkheden voor opleiding).

Een belangrijke aanpak voor armoedebestrijding is empowerment. Bij empowerment wordt uitgegaan van de gedachte dat mensen mogelijkheden hebben, maar tegelijkertijd ook kwetsbaar zijn.

Empowerment erkent het probleem, maar erkent ook dat sociale omstandigheden soms bijdragen aan het probleem.

De empowermentbenadering bij armoede is niet één doel of één methode. Het is een richtinggevend denk- en handelingskader. Dit bestaat uit twee belangrijke factoren:

1. Begrijpen van sociale problematiek van kwetsbare groepen.
2. Passende maatregelen toepassen.

De principes van empowerment zijn:

- Erkennen van krachten, talenten en mogelijkheden.
- Erkennen van kwetsbaarheid en sociale afhankelijkheid.

Multiprobleemgezinnen hebben vaak intensieve en langdurige hulp nodig. Andere gezinnen hoeven vaak minder intensief geholpen te worden.

Er zijn drie niveaus van empowerment relevant voor armoedebestrijding.

Eerste niveau van empowerment: Individueel.

Wilskracht, veerkracht, eigen regie: psychologisch kapitaal. Een voorbeeld hiervan is een coping strategie (strategie voor moeilijke levensgebeurtenissen).

- Niet iedereen gebruikt effectieve strategieën.
- Niet iedereen heeft psychologisch kapitaal voldoende ontwikkeld.
- Motiverende gespreksvoering en oplossingsgericht coachen.
- Versterken van eigenwaarde en zelfvertrouwen.

De rol van de professional bestaat uit:

- Het bevorderen van de eigen regie.
- Het ontwikkelen van vaardigheden en stimuleren van maatschappelijke participatie.
- Het inspireren van kinderen.
- Outreachend werken: vroegtijdig ingrijpen om erger te voorkomen loont.

Tweede niveau van empowerment: Collectief.

Sociaal kapitaal, netwerken. Zelforganisatie en zelfhulp in de sfeer van lotgenoten. Sociaal kapitaal maakt het mogelijk om samen problemen aan te pakken. Kracht lotgenoten:

- Zelfvertrouwen, ervaren sociale en emotionele steun, optimisme, gevoel van zelfregie, inzicht problematiek.
- Bridging: toegang tot nieuwe hulpbronnen. Mensen in armoede hebben vaak een tekort aan deze hulpbronnen (coaches, mentoren, maatjes, buddy's). Mensen die een band leggen tussen kwetsbaar en krachtig.
- Sociale steun vormt een beschermende factor.

Derde niveau van empowerment: Politiek maatschappelijk.

Maatschappelijk kapitaal. Dit houdt in dat de macht van de doelgroep wordt vergroot om veranderingen door te voeren die verder reiken dan het eigen leven. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het veranderen van vooroordelen en uitsluiting via lokale campagnes.
- Belangengroepen.
- De Kinderombudsman.

Verder kan investeren in economisch kapitaal ook belangrijk zijn.

Het vergroten van het economisch kapitaal kan leiden tot minder emotionele problemen, meer zelfvertrouwen, minder gedragsproblemen, betere relaties met ouders, betere schoolprestaties en heeft vaak positieve gevolgen voor de gezondheid en het inkomen van de opvolgende generaties. Voorbeelden van economisch empowerment zijn:

- Ondernemerschap naast uitkering.
- Basisinkomen.

Verder zijn er nog een aantal aandachtspunten:

- Er is een groeiende groep arme kinderen waarvan de ouders werken.
- Het hulpaanbod sluit vaak niet aan bij de migrantenafkomst van mensen.
- Geen culturele sensitiviteit, waardoor het contact met GGZ of jeugdzorg verbroken wordt.
- Kennis, houding en vaardigheden van de professional zijn doorslaggevend bij het winnen van vertrouwen en het boeken van resultaten.
- Community, netwerken of familiebenadering levert de meeste positieve reacties op.

Blijven leren door te evalueren

- Feedbackmechanisme, geen afrekenmechanisme.
- Evalueren om te leren en tussentijds verbeteringen door te voeren.

Na de presentatie was er gelegenheid voor het publiek om vragen te stellen.

Welke ontwikkelingen zie je in verbinding?

De overgang naar de participatiesamenleving heeft plaatsgevonden. Er wordt meer nadruk gelegd op de eigen kracht van mensen. Wijkteams hebben niet genoeg tijd om preventief te werken en hebben dus geen tijd om de wijk in te gaan. Hoewel de wijkteams wel bedoeld zijn om op preventieve wijze te werken. Er is dus een probleem.

De mogelijkheid om preventief te werken zou wenselijk zijn: herkent u daar zaken die met name in Rotterdam spelen, zoals de ontoegankelijkheid van wijkteams?

Dit is een bekend beeld, ook in Rotterdam. Het is moeilijk om in contact te komen met wijkteams. Zij zijn meer bezig met registratie dan met hun werk in de wijk.

Aan de vraagsteller wordt gevraagd of hij/zij zelf een oplossing voor dit probleem heeft.

Er is veel frustratie, mensen zijn al ver weggezakt voordat er contact is. Vanuit de gemeente is er veel druk om binnen de eigen sociale kring hulp te zoeken. Mensen hebben die sociale kring niet en dat is problematisch. Als je je meldt bij de gemeente, dan krijg je gevoelsmatig een tik op je neus en dit bevordert de vraaghulp niet. De heer Omlo is bekend met de signalen en deelt de zorg.

Na de presentatie van Jurriaan Omlo zijn er twee filmpjes vertoond over 'Thuis op Straat' en 'House of Hope'. Het zijn twee voorbeelden van projecten van organisaties die door Sint Laurensfonds zijn ondersteund. Deze organisaties streven naar het leveren van een structurele bijdrage aan de omgeving en het verbeteren en verhelpen van armoede en zijn niet alleen bezig met het verzachten van de armoede. Hun bijdrage kenmerkt zich door de brede in insteek op de problemen van de mensen in hun eigen buurt /wijk. Door de aanpak van deze twee initiatieven wordt er in de omgeving/ in de wijk een gevoel van vertrouwen en toegankelijkheid opgebouwd en nodigt het de mensen uit de wijk uit om naar deze organisaties toe te gaan.

In reactie op deze filmpjes geeft Jurriaan Omlo aan dat hij sterke overeenkomsten ziet tussen de werkwijze van House of Hope en de voorbeelden genoemd in zijn presentatie. Dit omdat House of Hope 'outreaching werkt' en hij in zijn presentatie hier ook al voor pleitte, omdat deze werkwijze als effectief wordt beschouwd. Daarnaast stelt hij vast dat er goed gebruik wordt gemaakt van de presentiebenadering.

Na de plenaire sessie werden de deelnemers opgedeeld in 16 groepen. Deze groepen gingen samen brainstormen over bestaande projecten/initiatieven, met centrale vragen als: ‘Waar zien jullie in het veld nieuwe perspectieven doorbreken?’ en ‘welke bestaande initiatieven dragen bij aan de ambitie om armoede onder kinderen in Rotterdam sterk te doen verminderen?’. Uit

deze ideeën werd, per groep, een top 3 gemaakt en deze top 3 werd opgehangen om later op de middag door de aanwezigen te kunnen worden gelezen en ter inspiratie te dienen voor initiatieven binnen de eigen organisatie.

Hieronder zijn de ideeën weergegeven voortkomend uit de eerste ronde. Ze zijn (op eigen initiatief door de samenstellers van dit verslag) gegroepeerd naar maatschappelijk en/of economisch gericht, kindgericht, concrete projecten, organisatie specifiek of theorieën/methodieken.

Maatschappij/

Economisch

- Benutten wat er is (ruilwinkels of scrap)
- Armoede platform (Prins Alexander netwerk van professionals)
- Netwerken en organiserend vermogen versterken
- Segregatie in onderwijskansen tegengaan door een noodfonds, waarbij leraar signaleert (bijvoorbeeld bril, schoolkamp of ontbijt)
- Voedselbank
- Bieden van directe ondersteuning (materieel, financieel en een luisterend oor)
- Schuldhulpverlening

Kindgericht

- Laagdrempelige inloopmomenten (zichtbaar, herkenbaar, beschikbaar en veilig)
- Meedoen (faciliteiten, sport en cultuur)
- Warme schoollunch
- Achter de deur
- Nabijheid
- Weekendschool (stijgende kennis, cultuur uitwisseling, van elkaar leren en stijging in zelfvertrouwen)
- Meiden-/beautysalons (de meerwaarde is opbouw zelfvertrouwen, voorkomen tienerzwangerschappen)

	<ul style="list-style-type: none"> - Bijbaantjes voor kinderen - Natuuronderwijs (3 dagen natuurbeleving onder schooltijd, hoofdhanden-hart) - Ruimte om te spelen
Concrete projecten	<ul style="list-style-type: none"> - Jonge kinderen vliegen uit de bocht (Flexus Jeugdplaats) - Viktorvietariantje (wekelijks groente abonnement voor gezinnen in de armoede) - Stichting Jarige Job - Dienstverlenende projecten door ‘arme’ mensen
Organisatie specifiek	<ul style="list-style-type: none"> - Specifieke ondersteuning gezinnen (Dikkertje Dap) - Maatjes voor ouders en/of kinderen (Dikkertje Dap nu nog 1 jaar wachttijd) - Budget maatjes - Mensen verbinden binnen een netwerk - Eerder melden van schuldproblematiek- - Buurthuis (ontmoetingen, zwakke blinden worden versterkt, onvoorwaardelijk, continuïteit, er zijn) - Niet institutionaliseren (leerproces, zelf in beweging komen) - Life Coach (stitching talent present) - Inclusieve aanpak (aandacht voor het hele gezin) - Op kleinere niveaus (achter de deur, mensen verbinden binnen) - Maatjes (voor langere tijd meelopen) - Presentie (dichtbij en concreet, tijd en aandacht) - Actief zelf de doelgroep benaderen (bijv. presentie op straat, aanbelaacties – vraag en aanbod verbinden) - Het bieden van perspectief, het stellen van een positief voorbeeld - Mensen goed informeren over mogelijkheden (wat, waar) - Eén screener per gezin keurmerk (deuren open, voorkomt zorg moe) - Organisaties bekend maken in de wijk - Algemeen (armoede als complex probleem zien niet als in geld) - Eigen kracht van mensen toestaan, geen verwijzer/tussenpersoon
Theorieën en Methodieken	<ul style="list-style-type: none"> - Presentatietheorie (prof. Baart) - Type Katrol en TOS (outreaching presence empowerment) - Tijd en daadkracht - Cursus – Life coach

De tweede brainstormsessie vond op soortgelijke wijze plaats als de eerste sessie. Hier werd echter van deelnemers verwacht buiten bestaande kaders te treden en zonder (wettelijke en/of financiële) belemmeringen te brainstormen met in het achterhoofd de ambitie van de middag “over 5 jaar is de armoede onder kinderen in Rotterdam sterk afgenomen”.

Ook aan het einde van deze ronde werd per groep uit de verzamelde ideeën een top 3 gemaakt en op gehangen.

De volgende ideeën zijn naar voren gekomen en deze zijn onderverdeeld (door de samenstellers van dit verslag) naar basisinkomen, verbinden, formele verbeterpunten, wijkgerichte aanpak, belang van school en naar overige.

Basisinkomen	<ul style="list-style-type: none"> - Basisinkomen (3,2 miljard is einde armoede) - Basisinkomen voor jongeren - Basisinkomen
Verbinden	<ul style="list-style-type: none"> - Ouderen helpen jongeren d.m.v. buddy's - Project 010-maatje - Verbinden rijk en arm (scholen koppelen, maatjesproject) - Lokale ecosysteem versterken (eigen wijk) - Meer samen in de wijk - Maatjesprojecten voor kinderen en ouders (verbinding) - Netwerk versterken, mensen met problemen met elkaar in contact laten komen
Formele verbeterpunten	<ul style="list-style-type: none"> - Belemmeringen rondom samenwerking met professionals wegnemen - Focus op vraaggericht werken (mens centraal, burgerlijke ongehoorzaamheid) - Maatwerk zo lang als nodig is - Professionals versus vrijwilligers (deskundigheid waar nodig, niet willen vervangen, continuïteit) - Niet lullen maar poetsen (minder regeltjes, gulle houding, minder bureaucratie, doen wat werkt) - Meer aandacht (kleinere klassen, professionals met minder administratie)
Wijkgerichte aanpak	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzieningen toegankelijk voor alle kinderen - Speelplaats in de buurt

	<ul style="list-style-type: none"> - Wijk (moes)tuinen - Kinderwijken (vraaggericht, benut kinderwijsheid) - Integrale plek in de wijk voor informatie, ontmoeting, materie, laagdrempelig - Bedrijven adopteren wijk
Belang school	<ul style="list-style-type: none"> - Schoolontbijt - Schoollunch - Schoolontbijt door onder andere ouders - Schooluniformen
Overig	<ul style="list-style-type: none"> - Bijverdienen (uitkering naast werk. Vrijwilligersvergoeding) - Rotterdam armoedevrij in 2020 (propaganda pakket) - Rotterdampas voor kinderen - Huizen van de wijk vraaggericht - Fonds werven voor kinderen in armoede (sporten, muziek, dansles) - Banenmotor (handwerk i.p.v. machines, netwerk versterken, sollicitatie skills, ondernemerschap skills) - Ontdek jezelf, vind je talenten - Alle jongeren hebben recht op onderwijs - Toolkits in Jip-en-Janneke taal - Realistische rolmodellen - Gezinnen uit de stress-/ overlevingsmodus halen. - Projectidee: hoe krijg ik een gezin uit de armoede? - Toekomstplan maken. - Stageplekken toegankelijker maken

DE DERDE RONDE

Uit de eerste en tweede ronde zijn de top 3 ideeën per groep op verschillende gekleurde kaarten gezet en deze zijn opgehangen door de ruimte. In deze derde ronde liepen de aanwezigen rond langs de gekleurde kaarten. De ideeën op de kaarten dienden ter inspiratie voor ideeën of initiatieven voor in de eigen organisatie of voor het werkveld. Daarbij hielden de deelnemers in het achterhoofd “Welke projecten/initiatieven/ideeën zijn inspirerend voor je eigen werk(veld)?”. Vervolgens werd gevraagd dit idee te bespreken met elkaar hoe je dit idee zou kunnen toepassen in je eigen organisatie en/of het zou kunnen werken. Dit idee werd opgeschreven op het oranje kaartje en meegenomen naar de eigen organisatie voor (eventuele) verdere uitwerking ervan.

Nadat alle drie de rondes waren afgerond, werd er een nabespreking gedaan. In deze bespreking werden enkele ideeën plenair besproken waar deelnemers mee aan de slag zouden willen gaan.

De besproken ideeën zijn:

- Meer nadruk leggen op talenten en dromen van mensen, momenteel is er te veel focus op praktische zaken. Verder moet er worden gezocht naar momenten om met mensen hierover te praten.
- Het invoeren van een gratis ov voor kinderen, om hen te stimuleren om buiten hun eigen omgeving te treden en deze te verkennen.
- Het ‘ontzorgen’ van ouders met kinderen, door middel van het uitstellen van betalingen. Om zo deze mensen weer ruimte te geven om even normaal te kunnen leven.
- Het verbeteren van de verbinding tussen het bedrijfsleven en de mensen, of het aanstellen van buddy’s van arm en rijk.
- Inzetten op de ouder-kindrelatie, zodat zij wederzijds van elkaar kunnen leren.
- Het opstellen van een armoede platform, waar op politiekmaatschappelijk niveau invloed kan worden uitgeoefend. Zo is het mogelijk om gemeentes te beïnvloeden en grotere aandacht te krijgen onder mensen en bedrijven in Rotterdam over dit grote probleem.
- Het opleiden en aanstellen van Life Coaches en leren van deze coaches, om zo motivatie en dromen van de mensen terug te brengen
- Het verzorgen van Ontbijt op basisscholen en community binding
- Het instellen van een Basisinkomen, in het algemeen voor jongeren

Nadat enkele ideeën plenair zijn gedeeld, kwam de vraag op tafel over wat er nodig was om deze ambities na te streven. Op deze vraag kwamen de volgende antwoorden:

- Er wordt meer samenwerking verlangd met gemeentes, deurwaardes en de belastingdienst. Om zo speciale regelingen te kunnen treffen voor de mensen die deze nodig hebben.
- Er moet meer samenwerking ontstaan tussen fondsen, ook bijvoorbeeld op het gebied van de aanvraagprocedure. Dit zal het aanvraagproces versnellen en versimpelen.
- Verder wordt er meer samenwerking verlangd tussen woningcorporaties en hulpinstanties om de problemen van de mensen beter en daadkrachtiger te kunnen aanpakken.
- Er is vraag naar wijkambassadeurs, die maatwerk leveren en aandacht hebben voor de wijk en deze kunnen verbinden. Om zo de mensen te bereiken en moeilijkheden kunnen worden voorkomen.

AFSLUITING

In de plenaire afsluiting nodigt Chris Nolet de deelnemers uit om zelf ook al stappen te gaan zetten en tot actie te komen. Ook stimuleert hij de deelnemers contacten te leggen met organisaties om zo beter aan de vraag naar samenwerking te kunnen voldoen.

Los daarvan zal Sint Laurensfonds met de verzamelde ideeën en de verkregen inspiratie tijdens deze middag ook stappen gaan zetten. De uitkomsten van de werkconferentie voor het toekomstig beleid voor Sint Laurensfonds zullen medio mei 2017 worden teruggekoppeld naar de deelnemers.

De aanwezigen worden hartelijk bedankt voor hun komst, hun enthousiaste bijdragen aan de brainsstormsessies en de plenaire besprekingen en uitgenodigd voor de borrel.